

GELİŞİM

DÖNEMİ ÖZELLİKLERİ

AYLIK REHBERLİK BÜLTENİ

3-6 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

3-6 yaş aralığı çocuğun kişiliğinin ana hatlarının oluşması sebebiyle önemli bir yaş dilimidir. Bundan dolayı bu dönemdeki çocukların yaş özelliklerini bilmek ve bu özelliklere uygun davranışlarda bulunmak çocuğun sağlıklı gelişimine önemli katkıda sağlamaktadır.

Gelişim çocuğun; öğrenmesi, anlaması, duyması, konuşması, etrafıyla ve kendisiyle ilişkileri, yürümesi, el kol hareketleri, oyunları gibi özelliklerini kapsayan bir süreçtir. Anne karnında başlar ve ömür boyu devam etmektedir. Gelişim bilişsel, bedensel (motor), duygusal-sosyal ve dil gelişim alanları olmak dört gelişim alanında gerçekleşmektedir. Bu alanların her hangi birisindeki olumlu ya da olumsuz etki diğer gelişim alanlarını da etkilemektedir.

BİLİŞSEL GELİŞİM

3-6 yaş dönemindeki çocuk artık bilişsel gelişim evresinde dil ve sembolik düşünce yeteneğini kazanmıştır. Sembolik düşünme yeteneği; kavram geliştirme, dil, jestler, yaratıcılık, resim ve diğer sanatsal eylemler için temel oluşturmaktadır. Sembolik düşünme yeteneği özellikle oyunda kendini gösterir; çocuk artık hayali olarak nesnelere kullanmaya başlayabilir. Bu dönemde çocuk gördüğü şeylerin etkisi altındadır ve benmerkezcidir.

- Nesnelere arasındaki ilişkileri anlayabilir, eşleştirme yapabilirler.
- Uzun-kısa ayırımını yapabilirler.
- Basit-somut sınıflandırmalar yapabilirler (yiyecek, giyecek, hayvan gibi).
- Yaş ilerledikçe sayıları görsel olarak tanıyıp ezberleyebilirler.
- 5-6 yaşta haftanın günlerini sıralayabilirler.
- Dinlediği bir öyküdeki bir kaç ana noktayı tekrar edebilirler.
- Yaş ilerledikçe ana renklere ara renkleri de ilave edebilirler.
- 5-6 yaşta ev telefonu ve adresini söyleyebilirler.
- 5-6 yaşa doğru dikkat süresi de artar.
- Yaşına uygun yap-bozları yapabilirler.

Siz Neler Yapabilirsiniz?

- Kağıda üçgen, kare, daire resimleri çizerek aynılarını çocuğunuzdan çizmesini isteyebilirsiniz.
- Çocuğunuzla birlikte eşyalarının, giysilerinin, oyuncaklarının renklerini söyleyebilir, sayılarını sayabilirsiniz. Flash kartlarla resimlerdeki olayları sıralayabilirsiniz.
- Her gün çocuğunuza belirli bir süre ayırarak yaratıcılığını geliştiren oyunlar oynayabilirsiniz (yaşına uygun puzzle, lego vs.)
- Yaşına uygun "iki resim arasındaki farkı bulma", "labirent tamamlama", "bulmaca" gibi oyunlar oynayabilirsiniz.
- Sizin gözetiminiz altında, sizin çizdiğiniz şekilleri (önce düz çizgiden başlayarak) makasla kesebilir sonra bunları yapıştırabilirsiniz.
- Tam insan parçalarının olduğu resimler çizebilirsiniz.
- Nesnelere üzerinden zıtlık ve eş kavramlarını öğreten oyunlar yaratabilirsiniz.

DUYGUSAL-SOSYAL GELİŞİM

Çocuğunuzun fiziksel ve bilişsel gelişimi sürerken aynı zamanda sosyalleşmeye de devam etmektedir. 3-6 yaş arası çocuklar bedenlen, zekâ ve kişilik bakımından hızla büyümektedirler. Aynı zamanda geçmiş dönemlerde kazandıkları güven ve bağımsızlık duygularına paralel olarak çevrelerini genişletmekte, keşifler yapmaktadır.

- Size bazı basit ev işlerinde yardımcı olabilirler.
- Çevresindeki insanlara "günaydın, hoşça kal" gibi selamlaşma kelimeleri kullanabilirler.
- Sıra bekleyebilirler.
- Sorumluluk alabilir, aldığı sorumlulukları yerine getirebilirler.
- Kurallara uygun davranabilirler.
- Duygularını paylaşabilirler (üzgünüm, mutluyum).
- Oyun kurup kuralları belirleyebilirler.
- Ailesinden ayrılabilirler (okul vs. gibi durumlarda).
- Etrafındaki yetişkinleri taklit edebilirler.
- Eşyalarını, oyuncaklarını paylaşabilirler.

DİL GELİŞİMİ

- Yaş ilerledikçe cümle içinde kullandığı kelime sayısında artış görülür.
- Kendi kendine konuşur ve çok sık soru sorabilir.
- Olayları hikayeleştirerek anlatabilir.
- Düzgün ve net cümleler kurabilir.
- Konuşmalarındaki bebeksi ifadeler gittikçe azalır.
- Kelimelerin ne anlama geldiğini merak edebilir.
- Kendisini zamirle ifade edebilir.
- Konuşurken ses tonunu duruma göre değiştirebilir.
- "Dün" ve "yarın"ı anlamlı olarak kullanabilir.

Yukarıdaki yazıda çocuğunuzun gelişim dönemlerindeki belli başlı özelliklerine değinilmiştir. Bu dönemlerde çocuğunuzun özelliklerini bilmek onun davranışlarını daha yakından anlamanız için ve dünyayı onun gözünden görebilmeniz için önem arz etmektedir. Unutulmamalıdır ki bu dönemdeki olumlu ya da olumsuz şeyler çocuğunuzun ileride bir birey olarak da yaşamını etkilemektedir.

Kaynakça

Yavuzer, H., Çocuk Psikolojisi, Altınkitaplar Yay. İstanbul, 1984

Yörükoğlu, Prof. Dr. A., Çocuk Ruh Sağlığı, İstanbul, 1998

www.corumram.meb.k12.tr

Siz Neler Yapabilirsiniz?

- Çocuğunuzun diğer yaşlılarıyla ve insanlarla iletişim kurabileceği sosyal alanlara götürebilirsiniz.
- Ev içinde sorumluluk almasını sağlayabilirsiniz; örneğin yemek masasını hazırlamada yardım, oyuncaklarını kendi başına toplaması gibi.
- Gün içinde yaşadığı olayları, okulda neler yaptığını anlatmasını isteyebilirsiniz. Bu sayede düşünme becerisini geliştirmesine yardımcı olabilirsiniz.
- Kendi kıyafetlerini giymesi, tuvalet ihtiyacını kendi karşılaması için yardımlarınızı kademeli olarak azaltabilirsiniz.
- Evinizin onunla ilgili olan kısımlarının kurallarını birlikte belirleyebilirsiniz; mesela yatma vakti, televizyon izleme vakti gibi.

Siz Neler Yapabilirsiniz?

- Çocuğunuza her gün bir resimli kitap okuyabilir, resimleri onun hikayeleştirerek anlatmasını isteyebilirsiniz.
- Teknolojik aletleri daha az kullanmasını sağlayabilirsiniz.
- Birincil olarak sizden duyduklarını kullanmaktadır. Bu sebeple kelimelerinizi doğru kullanmanız faydalıdır.
- Birlikte kukla oynayabilirsiniz. Bu sayede hem bilişsel gelişimine, hem ince kas gelişimine, hem de dil gelişimine destek olabilirsiniz.

İPEK ÖZDEMİR

Okul Psikolojik Danışmanı